

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Rob Wijnberg

Voor ieder wat waars. Hoe waarheid ons verdeelt en ons weer kan samenbrengen
Amsterdam:

De Correspondent | 2023 |
192 pp. | € 22,-

Media drijven te veel op wantrouwen

In dit boek behandelt hoofdredacteur Rob Wijnberg van *De Correspondent* de geschiedenis van de waarheidsopvatting in de westerse samenleving. Hij neemt daarbij nadrukkelijk ook de journalistieke omgang met die waarheid mee, want 'wie waarheid in onze tijd wil begrijpen, zal (...) de media moeten doorgronden'.

Was waarheid eeuwenlang iets wat ons vanuit het christendom gegeven werd, inmiddels zijn we in de postmoderne samenleving beland, waarin waarheid niet enkel door onszelf gecreëerd maar vooral geconsumeerd wordt, aldus Wijnberg. En dat geldt ook voor de media. Zij beschouwen, al dan niet bewust, hun lezers en luisteraars in eerste instantie niet als burgers die geïnformeerd moeten worden, maar als klanten aan wie ze geld kunnen verdienen. En wat levert de grootste aantallen kliks en dus geld op? Negatief nieuws en koppen waarin een negatief woord wordt toegevoegd, zo blijkt uit onderzoek. Journalisten lijken daarom vaak kritisch, maar zijn eerder cynisch, wantrouwig en uit op conflict en sensatie. 'Ik constateer dat er een schadelijk samenspel bestaat tussen de journalistiek als "wantrouwer" van de macht, het verdienmodel van media dat drijft op aandacht genereren, en politici die in een mediocratie hun bestaansrecht ontlenen aan zo veel mogelijk zichtbaarheid in de media.'

Om dit te doorbreken, bepleit Wijnberg waarheid niet als consumptieproduct te beschouwen maar te erkennen dat onze samenleving veel meer op vertrouwen dan op wantrouwen berust. Voor de media moet dit wellicht betekenen dat zij zich meer op opbouwende verhalen dienen te richten, maar dit laatste werkt Wijnberg niet erg uit.

Anton de Wit

Geloof jij het? Waarachtige journalistiek in tijden van nepnieuws

Utrecht: KokBoekencentrum
| 2023 | 176 pp. | € 20,-

Scheiding kerk en krant is geen scheiding geloof en journalistiek

De gelovige en de journalist hebben meer gemeen dan ze aanvankelijk zouden denken, laat Anton de Wit, hoofdredacteur van het *Katholiek Nieuwsblad*, zien. Beide behoren tot een minderheidsgroep die vaak beschimpt en geminacht wordt, maar net als de priester en dominee hebben journalisten ook een roeping. Sterker nog, het woord *medium* laat zien dat de journalistiek een middelaar is tussen zenders en ontvangers, zoals de kerk een middelaar is tussen God en mensen. Zowel in de kerk als in de journalistiek gaat het om de waarheid, en als een van beide instituten de waarheid loslaat, vervalt het in een existentiële crisis. 'Een medium dat iedere waarheidspretentie laat varen, houdt op medium te zijn, en wordt een juicekaanal. Een godsdienst die zijn

waarheidspretentie laat varen, houdt op een godsdienst te zijn, en wordt een vrijetijdsvereniging’, aldus De Wit.

Het boek kenmerkt zich door een essayistische schrijfstijl, waarin de auteur ingaat op de scheiding van kerk en krant, de overeenkomst tussen Bijbellezen en journalistiek bedrijven – net als de Bijbellezer selecteert ook elke journalist, en dat doet hij als het goed is vanuit een bepaalde, al dan niet bewuste overtuiging – en de vraag in hoeverre de tegenwoordige bubbels verschillen van de zuilen uit de vorige eeuw. Hoewel De Wit niet terugverlangt naar de verzuiling, hadden de zuilen nog wel iets wat de huidige (internet) bubbels ontberen, namelijk een diversiteit aan opvattingen in eigen geleidingen. ‘De bubbel wordt daarom van nature steeds kleiner; de zuil wil juist groter worden.’

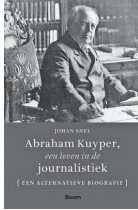
**Jan Tromp en
Coen van de Ven**
*Wantrouwen in de
wandelgangen. Hoe pers
en politiek van elkaar
vervreemd raakten*
Amsterdam: Balans | 2023 |
256 pp. | € 21,99

Van vertrouwen naar wantrouwen: pers en politiek aan het Binnenhof

In dit boek beschrijven twee journalisten uit verschillende generaties de verandering die zich de afgelopen decennia heeft voorgedaan in de relatie tussen politiek en parlementaire pers. Jan Tromp (1949) was als redacteur van *de Volkskrant* actief aan het Binnenhof toen de Kamer nog in de Oude Zaal vergaderde. De relatie tussen pers en politiek was er gezellig en knus, conform het oude gebouw met zijn vele gangetjes en hoekjes, waar journalisten en politici vrijelijk keuvelden. Coen van de Ven (1992) is van de generatie na de verbouwing aan het Binnenhof, met zijn grote halfronde vergaderzaal en de inzet op glas en transparantie. Ook heeft Van de Ven, redacteur bij *De Groene Amsterdammer*, de overstap van de Kamer naar het tijdelijke onderkomen aan de Bezuidenhoutseweg meegemaakt.

Het boek bespreekt hoe deze drie gebouwen, van Binnenhof 1a via Plein 2 naar B67, symbool staan voor een eigen relatie tussen pers en politiek. Kenmerkte deze zich in de eerste behuizing door vertrouwen en gemoedelijkheid, aan Plein 2 kwam er al meer afstand tussen beide groepen Binnenhofbewoners, en in B67, ook wel de Bunker genoemd, is de relatie net als het gebouw ronduit kil en wantrouwig. Politici zien journalisten als mensen die omwille van de kijk- en leescijfers uit zijn op sensatie; journalisten merken dat politici volledig geregisseerd worden door spindoctors en woordvoerders. De auteurs zijn er eerlijk in dat ze niet weten bij wie het wantrouwen begint. Omdat media steeds minder hun waarde in een eigen ideologische identiteit en meer in ‘scoren’ zoeken, zijn ze voor politici ongrijpbaar geworden, waardoor

deze via de afdeling voorlichting de media steeds meer zijn gaan controleren. Toch betekent deze afstand niet dat alles vroeger beter was. Toen kon het dermate klef zijn dat journalisten geheimen als het oorlogsverleden van de ARP'er Aantjes of de wapenafkeer van Defensie-minister Vredeling, waarvan velen wel op de hoogte waren, toch onder de pet hielden.

Johan Snel

Abraham Kuiper, een leven in de journalistiek. Een alternatieve biografie
Amsterdam: Boom | 2023 |
512 pp. | € 34,90

Abraham Kuiper was op-en-top journalist

Toen Abraham Kuiper premier werd, bezigde hij de term 'persmuskieten' om de schrijvende pers neer te zetten. Je zou niet zeggen dat hij zelf veel met de vrije pers ophad. Misschien als schrijver van zijn eigen columns en als hoofdredacteur van *De Standaard*, het lijfblad van de antirevolutionairen. Maar niets is minder waar, zo blijkt uit het grondige onderzoekswerk van Johan Snel, dat heeft geleid tot dit lijvige boek, de handelseditie van het proefschrift dat hij op 2 november verdedigde aan de Vrije Universiteit. Kuiper was voorzitter van de NJK, de eerste Nederlandse journalistenvereniging, en was actief in allerlei journalistenkringen. Hij was voorvechter van journalistieke vrijheid en ontwikkelde een visie op persvrijheid en de rol van media in een democratische samenleving.

Het is de verdienste van Snel dat hij Kuiper als journalist uit de nevelen der geschiedenis laat opduiken. In de woorden van promotor George Harinck: niemand had ooit gedacht dat er zoveel gevonden zou worden over de journalistieke activiteiten van Kuiper.

Het boek zit vol met vondsten en pareltjes voor de liefhebber van geschiedenis en het bijzondere karakter van Kuiper. Wat te denken van het stuk over de geestelijke en sociale nood, dat Kuiper als titel meegaf: 'De windselen en 't wierook'. Dat is prachtige beeldspraak, met een kwinkslag. Het boek zit vol met dit soort typering, vondsten en citaten. Kuiper schreef nooit simpel of neutraal, maar altijd vol betekenis en vol strijd voor beginselen.